

Finansdepartementet

En ny riksbankslag SOU 2019:46 (Fi2019/04029/B)

Utifrån de aspekter som Pensionsmyndigheten har att beakta har myndigheten inga synpunkter på förslagen som helhet.

Pensionsmyndigheten ställer sig positiv till förslaget att utöka Riksbankens ansvar inom krisberedskap och totalförsvaret. Vi välkomnar att Riksbanken ges föreskriftsrätt inom beredskapsområdet så att det kan regleras närmare vilka aktörer inom betalningsområdet som omfattas och vilka krav och åtgärder de ska efterleva. Förslaget formaliserar inte enbart krav när det gäller Riksbankens ansvar, utan skapar även goda förutsättningar för kravställning avseende krisberedskap och totalförsvaret för de privata aktörer som är avgörande för funktionaliteten i samhällets betaltjänster.

I det följande lämnar Pensionsmyndigheten synpunkter med hänvisning till respektive förslag i betänkandet.

1.1 Uppgift och mål (avsnitt 35.7.1)

Pensionsmyndigheten anser att det bör förtydligas att det är Riksbankens *beredskapsansvar* som regleras, vilket harmoniserar med praxis och relaterade författningar. Föreslagen rubrik i ny riksbankslag 5 kap. *Krisberedskap och höjd beredskap* bör därför ersättas med 5 kap. *Riksbankens beredskapsansvar vid fredstida kriser och höjd beredskap*.

I vissa bestämmelser används begreppen *krisberedskap* och *höjd beredskap* (5 kap 2 §, 5 kap 16 § 4 e, 12 kap 5 §) medan begreppen *frestida krissituationer* och *höjd beredskap* används i andra bestämmelser (5 kap 7 §, 5 kap 18§). Vi föreslår att begreppsanvändningen ses över i den fortsatta beredningen så att det framgår tydligt att det är riksbankens beredskapsansvar som regleras, oavsett om det råder fredstida kris eller höjd beredskap.

Pensionsmyndigheten anser vidare att det av föreslagen lagstiftning tydligare bör framgå att krisberedskap avser förmågan att hantera kriser oavsett beredskapsläge, medan höjd beredskap avser ett särskilt beredskapsläge som beslutas av regeringen.

1.2 Normgivningsbemyndigande (avsnitt 34.5.3)

I föreslagen bestämmelse i 4 kap. 13 § regleras att Riksbanken får bestämma vilka *finansiella företag* som ska vara skyldiga att informera om att deras kontantverksamhet ska upphöra. Enligt 1 kap. 12 § definieras begreppet *finansiella företag* som

www.pensionsmyndigheten.se

”företag som står under Finansinspektionens tillsyn, motsvarande utländska företag, AP-fonder och Svenska Skeppshypotekskassan”. Vi bedömer att det är många företag som ingår i kontanthanteringskedjan som inte träffas av denna bestämmelse, vilket innebär att endast en begränsad del av aktörerna i kontanthanteringskedjan omfattas.

I författningskommentaren (s.1801) hänvisas till överväganden i avsnitt 34.5.3 Normgivningsbemyndigande. Där omnämns värdetransportföretag och att sådana företag skriftligen behöver avisera Riksbanken om nedläggning av verksamheten. Såvitt vi kan se framgår det dock inte i betänkandet på vilken laglig grund värdetransportföretag skulle omfattas av Riksbankens bemyndigande. Det bör förtydligas för att minska risken för att viktiga aktörer inte anser sig omfattas av lagen och tillkommande föreskrifter. Pensionsmyndigheten anser därför att den föreslagna bestämmelsen i 4 kap. 13 § förtydligas och utvidgas till att omfatta en vidare krets än *finansiella företag*, till exempel värdetransportföretag.

1.3 Vilka aktörer ska omfattas av Riksbankens planerings- och kontrollansvar? (avsnitt 35.7.3)

I föreslagna bestämmelser i kapitel 5 används begreppen *näringsidkare* och *juridiska personer* för att beskriva vilka som ska omfattas av Riksbankens beredskapsansvar. Det är svårt att utläsa skälen till att kommittén använder begreppet *juridiska personer* när det handlar om elektroniska betalningar och begreppet *näringsidkare* när det rör kontanthanteringen. Om det saknas skäl för att använda olika begrepp, föreslår Pensionsmyndigheten att begreppet juridisk person används genomgående, då det kan omfatta såväl företag som myndigheter. I de fall enskilda firmor skulle kunna omfattas, kan detta läggas till särskilt.

1.4 Beredskapspengar och statliga utbetalningskort (avsnitt 35.7.10 - 35.7.11)

Pensionsmyndigheten har tidigare¹ lyft problem kring de förmånsbevis som vi och Försäkringskassan, enligt 117 kap. SFB 6-7 §§, ska tillhandahålla vid höjd beredskap för att möta störningar i interna system. I den redovisningen framförde vi att 7-8 §§ bör ses över för att bättre spegla dagens förutsättningar för reservlösningar. Den minskade tillgången på kontanter bedömdes vara den största utmaningen och reservlösningar är dessutom beroende av att det finns aktörer som kan lösa in förmånsbevis eller avier. Liknande problem finns med föreslagna bestämmelser i 4 kap. 10-11 §§ om beredskapspengar och statliga utbetalningskort, vilket innebär att det är osäkert om dessa reservlösningar kan tillämpas i praktiken.

Det framgår av avsnitt 34.8 att riksbankskommittén stöder att regeringen ska tillsätta en utredning för att utreda förutsättningarna för statens och den privata sektorns roller på den framtida betalningsmarknaden. Även Pensionsmyndigheten stöder ett sådant utredningsinitiativ. Vi anser att det av direktivet för den kommande utredningen bör framgå att utredningens uppdrag bör omfatta reservlösningar som kan tillämpas vid framtida kriser och krigsförhållanden så att en effektiv och säker betalningsmarknad kan säkerställas.

¹ Pensionsmyndighetens redovisning av Uppdrag inom civilt försvar 2018, Dnr VER 2018-374

2020-04-02

3 (3)
Dok.bet. PID175198
Version 0.3
Dnr/ref. VER2019-432

Pensionsmyndigheten anser vidare att effektiviteten i och kostnaderna för att tillhandahålla beredskapspengar och statliga utbetalningskort vid höjd beredskap, samt beroendet till kontanter vid kriser bör utredas. Det behöver även utredas hur allmänheten och olika aktörer ska informeras om reservlösningarnas praktiska användning.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektör Daniel Barr efter föredragning av verksamhetsutvecklare Nanna Risberg Lindstedt. I beredningen av ärendet har juristen Karin Sprang, enhetschefen Lotta Oscarsson, controller Isabell Brolin, controller Johan Söderberg och verksamhetsutvecklare Yvonne Lindgren deltagit. I den slutliga handläggningen har även avdelningscheferna Henrik Engström, Ole Settergren, Erik Fransson, Bengt Blomberg, Lena Aronsson, Carl-Magnus Löfström, Magnus Rodin och Marie Evander, samt personalchef Erik Ekblad och stabschef Kajsa Möller deltagit.

Daniel Barr

Nanna Risberg Lindstedt gm Kent Larsson